

7.2.2018

STM002:00/2018
STM/45/2018

Jakelussa mainitut

LUONNOS HALLITUKSEN ESITYKSEKSI KUDOSLAIN MUUTTAMISESTA

Sosiaali- ja terveysministeriö pyytää lausuntoanne oheisesta luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi ihmisen elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain (101/2001, *kudoslaki*) muuttamisesta.

Voimassa olevan kudoslain 4 §:n 1 momentin mukaan täysi-ikäinen henkilö, joka kykenee päättämään hoidostaan, voi luovuttaa uusiutumattoman elimen tai uusiutumattomasta kudosta vain lähimaisensa tai muun läheisensä sairauden tai vamman hoitoa varten. Elimen tai kudoksen irrottamiseen tulee myös olla Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston (Valvira) lupa.

Esityksessä ehdotetaan kudoslain 4 §:n muuttamista siten, että uusiutumattoman elimen tai kudoksen luovuttajana voi olla muukin henkilö kuin nykyisen säännöksen mukainen lähimainen tai muu läheinen. Pääsääntönä olisi kuitenkin edelleenkin se, että luovuttaja on vastaanottajan sukulainen tai muu läheinen. Sukulaisen ja läheisen käsitteitä laajennettaisiin suhteessa nykyiseen tulkintaan, ja luovuttaja voisi olla esimerkiksi läheinen ystävä. Laki mahdollistaisi myös periaatteessa täysin anonyymien lahjoituksen ja esimerkiksi ns. parittaiset luovutukset (paired exchange). Käytännössä lakimuutos koskisi munuaisen luovuttamista.

Pykälään ehdotetaan lisättäväksi luovuttajalle tehtäviä tutkimuksia ja selvityksiä koskeva perussäännös, jonka mukaan luovuttajan sopivuuden arvioimiseksi hänelle tulee tehdä tutkimukset ja selvitykset, joiden tarkoituksena on varmistaa luovutuksen turvallisuus sekä sen vapaaehtoisuus ja se, että luovutukseen ei liity taloudellisen edun hankkimista tai tarjoamista. Vapaaehtoisuuteen ja mahdolliseen taloudelliseen etuun liittyviä tutkimuksia tai selvityksiä suorittanut henkilö ei saa osallistua elimen tai kudoksen irrottamisesta päättämiseen. Vastaava säännös lisättäisiin alaikäisten uusiutuvan kudoksen tai elimen osan luovutuksia koskevaan pykälään, jota ei muuten muutettaisi.

Lisäksi elinluovutusrekisteriä koskevaa sääntelyä täsmennettäisiin ja lakiin tehtäisiin eräitä teknisiä muutoksia.

Ehdotuksen taustalla on eduskunnassa keväällä 2017 käsittelyssä ollut lakialoite (LA 45/2016 vp) kudoslain muuttamisesta, jossa ehdotettiin elinluovuttajien piiriin laajentamista.

Lausunto pyydetään toimittamaan viimeistään **11.3.2018** osoitteeseen kirjaamo@stm.fi. Lausunnoissa pyydetään käyttämään viitteitä STM002:00/2018 ja STM/45/2018. Lausunnot ovat julkisia ja ne julkaistaan valtioneuvoston hankeikkunassa (valtioneuvosto.fi/hankkeet). Lausunnon voivat antaa muutkin kuin lausuntopyynnössä mainitut.

Lausuntopyyntö on nähtävissä myös sosiaali- ja terveysministeriön internet-sivuilla osoitteessa <http://stm.fi/lausuntopyynnot>

Lisätietoja antavat ylilääkäri Tuija Ikonen, etunimi.sukunimi@stm.fi, 0295163253 (lääketieteelliset asiat) ja erityisasiantuntija Merituuli Mähkä, etunimi.sukunimi@stm.fi, p. 029 516 3575 (luonnos hallituksen esitykseksi).

Osastopäällikkö

Markku Tervahauta

Erityisasiantuntija

Merituuli Mähkä

LIITTEET

Luonnos hallituksen esitykseksi laiksi ihmisten elimien, kudoksien ja solujen lääketieteellisestä käytöstä annetun lain muuttamisesta (2.2.2018)

JAKELU

Oikeusministeriö
 Eduskunnan oikeusasiamies
 Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valvira
 Aluehallintovirastot
 Lääkealan turvallisuus- ja kehittämiskeskus Fimea
 Terveystieteiden tutkimuskeskus THL
 Kansaneläkelaitos Kela
 Tietosuojavaltuutettu
 Lapsiasiavaltuutettu
 Yhdenvertaisuusvaltuutettu
 Sairaanhoidopiirit
 Suomen Kuntaliitto
 Suomen Lääkäriliitto
 Suomen Transplantaatiokirurginen yhdistys
 Suomen Nefrologiyhdistys
 Suomen Psykiatriyhdistys
 Suomen Anestesiologiyhdistys
 Tehy ry
 Suomen sairaanhoitajaliitto ry
 Akavan sairaanhoitajat ja Taja ry
 Suomen psykologiliitto ry
 Sosiaalialan korkeakoulutettujen ammattijärjestö Talentia ry
 Terveys- ja sosiaalialan ammattilaiset ry
 Sosiaalialan osaamiskeskukset
 Sosnet
 Sosiaaliammattilaiset ry
 Potilasasiain neuvottelukunta ry
 Munuais- ja maksaliitto ry
 SOSTE Suomen sosiaali- ja terveys
 Suomen Potilasliitto ry
 Valtakunnallinen sosiaali- ja terveysalan eettinen neuvottelukunta ETENE

TIEDOKSI

Perhe- ja peruspalveluministeri Annika Saarikko
Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila
Erityisavustaja Hanna-Maija Kause
Erityisavustaja Riikka Pirkkalainen
Erityisavustaja Niina Perälä
Erityisavustaja Kari Synberg
Kansliapäällikkö Päivi Sillanaukee
STM: HPO, SVO:ETU, VIE, kirjaamo

